

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ПОДАТКОВОМУ БОРГУ У СФЕРІ МАЛОГО ТА СЕРЕДЬНОГО БІЗНЕСУ

©2020 РУДИК Н. В.

УДК 336.225.642
JEL Classification: H22; H26; E62

Рудик Н. В.

Превентивні заходи запобігання податковому боргу у сфері малого та середнього бізнесу

Метою дослідження є формування дорожньої карти самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу для суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу в Україні. Досліджено необхідність проведення податкових перевірок для малого та середнього бізнесу в частині попередження ухилення від сплати податків. У статті систематизовано види податкових перевірок, що передбачені Податковим кодексом України (далі – ПКУ) в умовах COVID. Деталізовано особливості зазначених перевірок і їх ключові характеристики. На основі аналізу показників динаміки відношення податкового боргу до податкових надходжень Зведеного бюджету України обґрунтовано необхідність проведення самоперевірок відсутності податкового боргу у суб'єктів господарювання МСБ (далі – СГ МСБ). Запропоновано Дорожню карту самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу у СГ МСБ. Її структурна складова включає три етапи із покроковою деталізацією дій платника податків на кожному із кроків. В основу практичного аспекту дорожньої карти покладений превентивний контроль фінансової грамотності та сумлінності платників податків. Імплементация Дорожньої карти проводиться на прикладі СГ МСБ на спрощеній системі оподаткування, платника єдиного податку, на основі Електронного кабінету платника податків як ключового програмного забезпечення в умовах локдауну. Візуалізується механізм роботи в зазначеному електронному ресурсі. У статті розглянуто можливі напрями роботи податкових органів з упередження виникнення порушень податкового законодавства з боку СГ МСБ. Вони згруповані у 3 напрями: навчання платників податків, спрощення Електронного кабінету платника податків, прозорість напрямів використання сплачених ним податків.

Ключові слова: самостійний податковий контроль, податковий борг, МСБ, фінансова грамотність, податкові перевірки, електронний кабінет платника податків, дорожня карта відсутності податкового боргу, електронний цифровий підпис, єдиний податок.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-342-350>

Рис.: 11. Табл.: 1. Бібл.: 8.

Рудик Наталія Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (просп. Перемоги, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.netORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4367-0392>Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1502096/nataliia-rudyk/>UDC 336.225.642
JEL Classification: H22; H26; E62

Rudyk N. V. Measures to Prevent Tax Debt among Small and Medium-Sized Businesses

The article aims at forming a roadmap for self-reliant control of the absence of tax debt for small and medium-sized businesses in Ukraine. The necessity of conducting tax audits for small and medium-sized businesses in terms of preventing tax evasion has been studied. The article systematizes the types of tax audits provided by the Tax Code of Ukraine (hereinafter referred to as TCU) amid the COVID pandemic. The peculiarities of these audits and their key features are detailed. The necessity to conduct self-reliant control of the absence of tax debt among small and medium-sized enterprises (hereinafter referred to as SMEs) is substantiated based on the analysis of the ratio dynamics of tax debt to tax revenues to the Consolidated Budget of Ukraine. The Roadmap for independent tax control as for the absence of tax debt due from SMEs is suggested. Its structure includes three stages with step-by-step detailing of the taxpayer's actions at each step. The practical aspect of the roadmap is based on preventive control of taxpayers' honesty and financial literacy. The implementation of the Roadmap is carried out on the example of SMEs on the simplified system of taxation, and SMEs as single tax payers, using the taxpayer account, which is the key software in the lockdown, as the basis for calculations. The principles of work in the specified electronic resource are visualized. The article considers the tax authorities' possible areas of work to prevent violations of tax legislation by SMEs. Such areas of work are grouped into 3 fields: taxpayers training, simplification of the taxpayer account, transparency of the uses of taxes paid by a definite SME.

Keywords: digital signature, financial literacy, independent tax control, Roadmap for the absence of tax debt, single tax. SME, tax audits, tax debt, taxpayer account.

Fig.: 11. Tabl.: 1. Bibl.: 8.

Rudyk Nataliia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03057, Ukraine)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.netORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4367-0392>Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1502096/nataliia-rudyk/>

Вступ. Враховуючи складність і неоднозначність податкового середовища в Україні, гострою необхідністю є виявлення, координація та регулювання податкових ризиків, які постійно супроводжують будь-які фінансово-економічні відносини. Все це зумовлює актуальність моніторингу, розробки та оцінки заходів щодо попередження та мінімізації податкових ризиків у системі управління податками. Податковий борг є податковим ризиком, причинно-наслідковий характер якого стає все більше актуальним як для представників органів державного управління, так і для платників податків. Він зумовлений невизначеністю та конфліктністю інтересів, які виникають у процесі розподілу створеного продукту між платниками податків і державою. За будь-яких причин очевидним рішенням є реалізація превентивних заходів виникнення податкового боргу у платників податків, зокрема, у сфері малого та середнього бізнесу.

Загальні тенденції спричинені нестабільністю та кризами економік не лише країн, що розвиваються, але й розвинених країн, ставлять під питання функціонування малого та середнього бізнесу. Водночас рівність перед податковим законодавством, як і перед будь-яким іншим, має бути дотримана. За таких умов доречним є індивідуальний підхід до кожного платника податків. Обмеженість фінансових і трудових ресурсів на макrorівні потребує активної участі платників податків у податкових процесах, високого ступеня добровільного виконання податкового обов'язку в повному обсязі у встановлені терміни, гармонізації інтересів і зміцнення взаємної довіри податкової служби й суб'єктів малого та середнього бізнесу, що передбачає необхідність податкового самоконтролю. Одним із таких заходів є дотримання Дорожньої карти самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу у суб'єктах господарювання малого та середнього бізнесу.

Постановка проблеми. Моніторинг податкового боргу суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу (далі – СГ МСБ) є актуальною проблемою незалежно від економічних чи політичних колапсів фінансової системи країни. Ця проблема стосується не лише сумлінності платника його фінансової грамотності, але й вміння доведення змін та новацій до платника податків. Інноваційність публічних фінансів, забезпечення партнерських відносин між державою та бізнесом, цифровий інструментарій, швидкість реалізації нововведень – відкриває нові можливості для сумлінного дотримання податкового законодавства та оперативного вирішення неузгодженості дій між суб'єктами податкової системи. Водночас якщо податкова перевірка, реалізована зі сторони органів податкової служби, є фіксуною подією можливого порушення податкового законодавства, то доречним є застосування попередньої самоперевірки СГ МСБ на базі імплементованої платформи електронного кабінету платника податків. Дорожня карта самостійного податкового контролю для СГ МСБ може стати превентивним заходом запобігання податковому боргу.

Метою дослідження є формування дорожньої карти самостійного податкового контролю для суб'єктів господарювання малого та середнього бізнесу в Україні. Для досягнення мети було поставлено та вирішено такі **завдання**:

- проаналізувати інструментарій податкового контролю у розрізі податкових перевірок в умовах COVID;
- визначити місце самоперевірки як превентивної міри суб'єкта господарювання у партнерських відносинах з державою;
- обґрунтувати покрокове керівництво самоперевірки відсутності податкового боргу у СГ МСБ;
- обґрунтувати Дорожню карту самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу СГ МСБ на основі Електронного кабінету платника податків як ключового програмного забезпечення в умовах локдауну.

Управлінню податковим боргом як на макро-, так і на мікрорівні приділяється значна увага зі сторони науковців і практиків, в особі держави та платників податків. Сьогодні це питання набирає актуальності в умовах глобальної кризи, спричиненої COVID та хвилями впровадження локдауну для значної кількості сфер економіки. Відкритим питанням залишається доречність застосування тих чи інших інструментів мотивації дотримання власних податкових зобов'язань зі сторони платників податків. Аналогічною є ситуація для країн із сталим економічним розвитком. Так, наприклад, Каранджа Е. К. [4] у своїх дослідженнях доводить, що платники податків повинні розуміти, за що саме вони сплачують податки, і найкращим доказом для платника буде ефект масштабу у сумлінності дотримання податкового законодавства.

Отже, чим більше платників податків буде самостійно, обґрунтовано та сумлінно сплачувати податки та збори, тим вищим буде показник усвідомлення необхідності сплати того чи іншого податку. Окрема увага приділяється виникненню податкового боргу через фактори технічного характеру, а саме зручність інструментарію взаємодії платників та органів податкової служби.

Зокрема, такі ідеї ми поширювали через дотримання приписів Кодексу етики ведення малого та середнього бізнесу [1]. Деталізованість зовнішніх та внутрішніх мотиваційних факторів сплати податків та зборів платниками податків СГ МСБ досліджуються у роботах Супріяті [5], Фарук Арслан, Каллол К. Багчі, Пітер Кірс [3], Будьярті, Сукарта [2] та ін. Процесу сплати та моніторингу власної сумлінності платниками податків приділяють увагу й органи податкової служби.

Основні результати. Моніторинг податкового боргу та управління ним зі сторони органів податкової служби є їх невід'ємною функцією відповідно до законодавства. Щороку дані дії загострюються закінченням фіскального року та підбиттям підсумків за показниками планового завдання та виконання плану. Динаміку зміни загальної суми податкового боргу (далі – ПБ) суб'єктів господарювання (далі – СГ) до Державного бюджету та місцевих бюджетів наведено на рис. 1. На графіку окремо відображено обсяг податкових надходжень Зведеного бюджету України (далі – ЗБУ). Податкові надходження ЗБУ мають поступову тенденцію до зростання водночас із поступовим зростанням ПБ СГ. Станом на 16.12.2020 Департамент по роботі з податковим боргом оприлюднив дані у 87,22 млрд грн загальної суми ПБ СГ до державного та місцевих бюджетів [6].

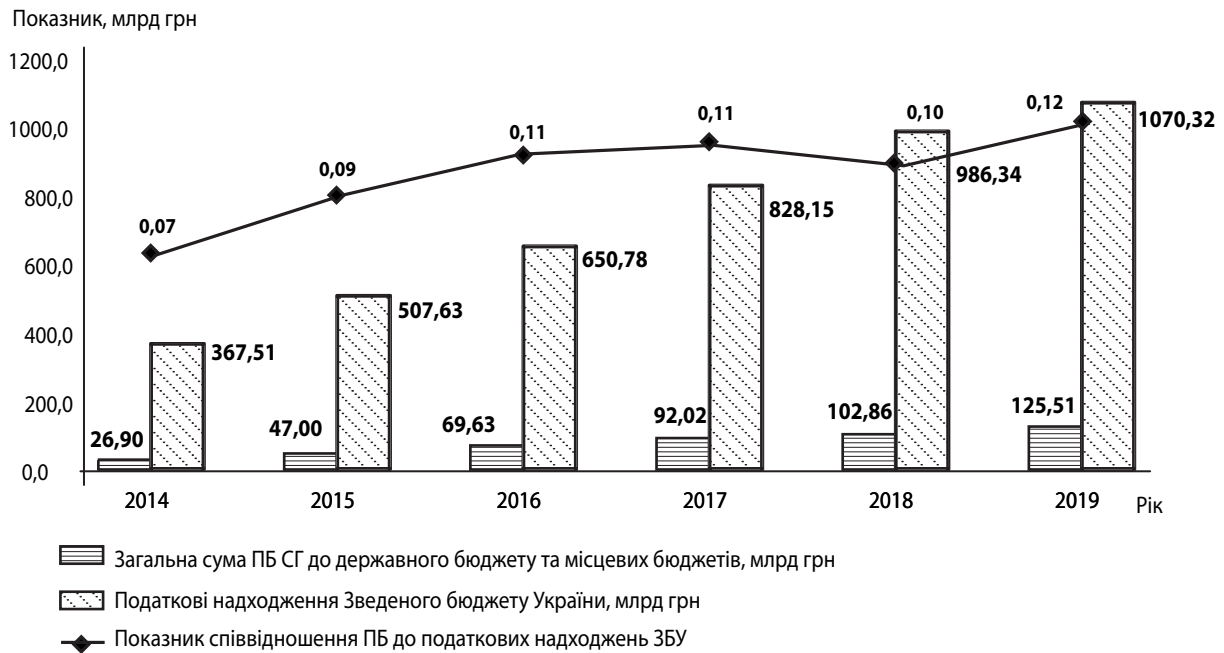

Рис. 1. Показник динаміки відношення ПБ до податкових надходжень ЗБУ

Джерело: побудовано автором на основі [6]

Показник співвідношення ПБ до податкових надходжень ЗБУ зростає незалежно від обсягів зміни податкових надходжень та загальної суми ПБ СГ. Цей показник може залежати від суттєвої кількості факторів як кількісної, так і якісної природи. Історично склалось, що податкові перевірки в системі українського законодавства здебільшого направлені на досягнення фіскальних цілей, ніж забезпечення превентивних заходів щодо порушення закону. Такий підхід також можна пояснити тим, що прийняття принципово нових законодавчих актів щодо розвитку податкової системи та зміни порядку справляння податків малим та середнім бізнесом вимагає посилення державного контролю за їх дотриманням. Податковим законодавством (глава 8 ст. 75 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) [7]) пе-

редбачені такі види податкових перевірок: документальні, камеральні та фактичні перевірки суб'єктів господарювання (рис. 2).

Результатом перевірки є донарахування податків у відповідні бюджети, фінансові, адміністративні санкції, арешт майна та інші, а також виявлення схеми мінімізації чи нелегалізованих дій платника. Фактично будь-яка перевірка дає можливість платнику підтвердити достовірність своєї діяльності, і водночас, використовуючи знання податкового аудиту, податківець може здійснювати безпосередній моніторинг податкових ризиків.

Документальні перевірки, які реалізуються органами податкової служби, види й особливості документальних перевірок наведені у табл. 1.

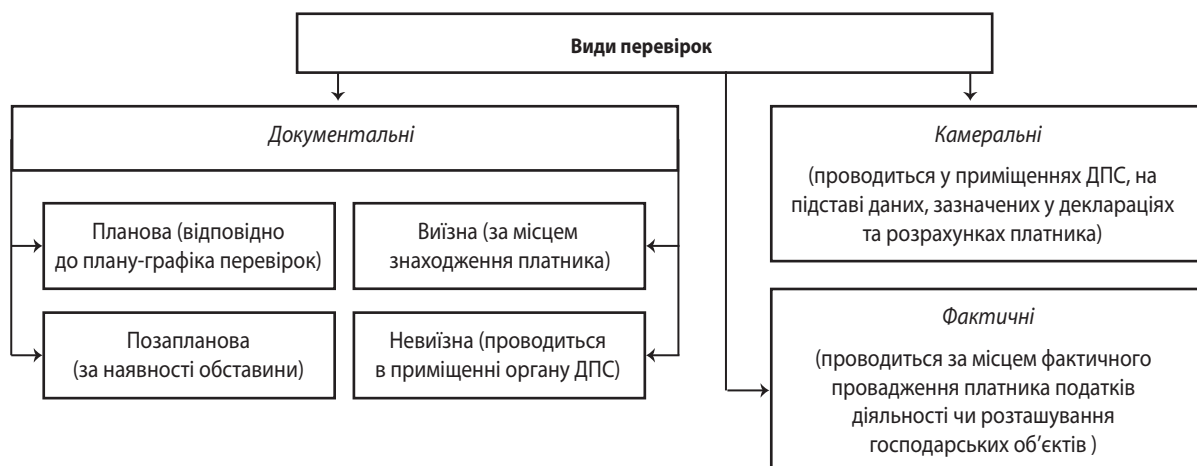

Рис. 2. Види перевірок відповідно до Податкового кодексу України

Джерело: систематизовано автором на основі [7]

Класифікація та визначення документальних перевірок, що здійснюються державними податковими органами

Вид перевірки	Визначення
Планова віізна перевірка	Перевірка суб'єкта господарювання щодо своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати ним податків і зборів (обов'язкових платежів), яка передбачена у плані роботи органу ДПС і проводиться за місцезнаходженням такого суб'єкта господарювання чи за місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така планова віізна перевірка. <i>Особливістю планової віізної перевірки є те, що вона проводиться за сукупними показниками фінансово-господарської діяльності платника податків за письмовим рішенням керівника відповідного органу ДПС не частіше одного разу на календарний рік.</i> <i>Забороняється проведення планових віізних перевірок за окремими видами зобов'язань перед бюджетами, крім зобов'язань за бюджетними позиками і кредитами, що гарантовані бюджетними коштами</i>
Позапланова віізна перевірка	Перевірка, яка не передбачена в планах роботи органу ДПС і проводиться за наявності хоча б однієї із обставин, визначених ПКУ та іншими законодавчими актами. Вона здійснюється за місцезнаходженням такого суб'єкта господарювання чи за місцем розташування об'єкта права власності, стосовно якого проводиться така позапланова віізна перевірка. Підстави для проведення органами ДПС віізних планових і позапланових перевірок передбачені ПКУ
Невіізна документальна перевірка	Перевірка, яка проводиться в приміщенні органу ДПС на підставі поданих податкових декларацій, звітів та інших документів, пов'язаних із нарахуванням і сплатою податків та зборів (обов'язкових платежів) незалежно від способу їх подачі

Джерело: систематизовано автором на основі [7]

Сформоване становище почало дещо поліпшуватися з упровадженням електронних технологій у податковій сфері та процесами діджиталізації податкової служби. Автоматизація процесів податкового адміністрування дозволила проводити інтелектуальний аналіз поточної ситуації, виділяти необхідну інформацію з моніторингу платників податків МСБ, податкових баз сплачуваних ними податків, податкового навантаження. Всебічний аналіз інформації про платників податків підвищив рівень виявлення порушень податкового законодавства, створив умови для визначення резервів зростання податкових надходжень [8].

Платники податків, своєю чергою, отримали можливість використовувати інтернет-комунікації в процесі взаємодії з податковими органами при виконанні своїх податкових обов'язків. В результаті податкове адмініструван-

ня було перетворено на сполучну ланку у відносинах між державою в особі працівників податкової служби та платниками податків.

Розвиток взаємодії між зазначеними сторонами зумовлює необхідність формування відносин, заснованих на активній участі платників податків у податкових процесах, високого ступеня добровільного виконання податкового обов'язку в повному обсязі у встановлені терміни, гармонізації інтересів і зміцнення взаємної довіри податкової служби й суб'єктів малого та середнього бізнесу, що передбачає необхідність податкового самоконтролю.

Вибір форми оподаткування суб'єкт МСБ обирає сам, при цьому має керуватися не тільки економічним розрахунком, але і видом діяльності, яку він виконує. Українські законодавчі норми виділяють дві основні форми оподаткування малого та середнього бізнесу (рис. 3).

Рис. 3. Форми оподаткування МСБ

Джерело: систематизовано автором на основі [6; 7]

Основною та найбільш часто використовуваною податковою шкалою є спрощена система, яка є формою оподаткування доходів від діяльності за ставкою 3 % або 5 % для 3-ї групи спрощеної системи, або ж фіксованою відсотковою ставкою для 1-ї та 2-ї груп.

МСБ в Україні скрутно почував себе і до світової кризи, спричиненої COVID, наразі зменшення адміністративної вартості бізнесу може бути забезпечене самостійним моніторингом суб'єктами МСБ стану власного податкового боргу засобами Електронного кабінету платника по-

датків. В основу Дорожньої карти самостійного податкового контролю для суб'єктів малого та середнього бізнесу покладено нормативно-правову базу податкової системи України.

В основі розробки візуалізаційного матеріалу покладено нормативно-правову базу податкової системи Украї-

ни. Основною метою є самоперевірка СГ МСБ відсутності податкового боргу, яка реалізується через дотримання Дорожньої карти самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу СГ МСБ.

Першим етапом (I етап) є самоперевірка наявності спрощеної системи у СГ МСБ (рис. 4).

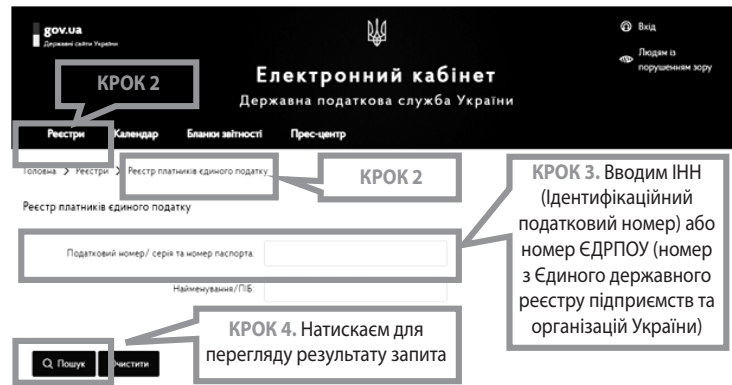

Рис. 4. Перевірка наявності спрощеної системи у СГ МСБ

Джерело: систематизовано автором на основі [6]

Реалізація КРОКУ 1 на рис. 4 відкриває перелік реєстрів, що можуть бути використані СГ МСБ під час свого функціонування. КРОК 2 – обрання реєстру платників єдиного податку. КРОК 3 – введення ідентифікатора, для фізичних осіб підприємців таким ідентифікатором є ІНН (Ідентифікаційний податковий номер), для юридичних осіб підприємців – ЄДРПОУ (номер з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України). КРОК 4 – приводить у функціональний пошук зазначений СГ МСБ запит. Послідовно, виконуючи кроки, зазначені на рис. 3 (КРОК 1 → КРОК 2 → КРОК 3 → КРОК 4), СГ МСБ може здійснити самоперевірку наявності себе у реєстрі платників єдиного податку, а отже, бути впевненим, що перебуває на спрощеній системі оподаткування.

За результатами пошуку можливі два сценарії подій: 1) СГ МСБ є платником єдиного податку рис. 5 і перебуває на спрощеній системі оподаткування; 2) СГ МСБ виключений з реєстру платників єдиного податку (рис. 6), а отже, перебуває на загальній системі оподаткування.

Очевидною відмінністю між двома рисунками (рис. 5 та рис. 6) і водночас перебуванням СГ МСБ на спрощеній системі є лише позначка дати виключення з реєстру платників єдиного податку СГ МСБ.

Важливо зазначити, що хоча СГ МСБ може бути виключеним із реєстру платників єдиного податку та автоматично переведеним на загальну систему оподаткування, фіксація ставки податку та груп платника податку залишається без змін. Проведене дослідження не підтвердило

СГ МСБ на спрощеній системі	
Дата (період) обрання або переходу на єдиний податок	16.11.2016
Ставка	5
Група	3
Види діяльності першої та другої груп	
Код КВЕД	
_58.21	Видання комп'ютерних ігор
_58.29	Видання іншого програмного забезпечення
_62.01	Комп'ютерне програмування
_62.02	Консультавання з питань інформатизації
_62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем
63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність
Дата виключення з реєстру	

Рис. 5. Перевірка наявності спрощеної системи у СГ МСБ (є платником єдиного податку)

Джерело: систематизовано та побудовано автором на основі [6]

СГ МСБ на загальній системі	
Дата (період) обрання або переходу на єдиний податок	08.02.2018
Ставка	5
Група	3
Види діяльності першої та другої груп	
Код КВЕД	
_58.21	Видання комп'ютерних ігор
_58.29	Видання іншого програмного забезпечення
_62.01	Комп'ютерне програмування
_62.02	Консультавання з питань інформатизації
_62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій та комп'ютерних систем
_63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність
Дата виключення з реєстру	31.03.2019

Рис. 6. Перевірка наявності спрощеної системи у СГ МСБ (не є платником єдиного податку)

Джерело: побудовано автором на основі [6]

чітких часових меж зміни даних у інформаційних полях для СГ МСБ, що зазначений на рис. 6, тому обов'язково необхідно враховувати часовий лаг відображення статусу, зазначеного в реєстрі.

Деталізація виявлення заборгованості передбачена у Другому етапі (II етап) самоперевірки відсутності податкового боргу СГ МСБ. Самоперевірка реалізується через Електронний кабінет платника податків (рис. 7).

Послідовно, виконуючи кроки, зазначені на рис. 7 (КРОК 1 → КРОК 2 → КРОК 3), СГ МСБ може ввійти у свій персоналізований кабінет платника податків та провести самоперевірку відсутності податкового боргу. У візуалізаційних матеріалах представлена перевірка відсутності податкового боргу для СГ МСБ, що перебуває на спрощеній системі оподаткування та є платником єдиного податку на третій групі.

Продовжуючи покроковий візуалізаційний матеріал, на рис. 8 зазначені Крок 4 (натискаємо для перегляду контекстного меню «Стан розрахунків з бюджетом»), Крок 5 (обираємо необхідний податковий період), Крок 6 (натискаємо на перегляд необхідного нам податку, в цьому прикладі – Єдиний податок з фізичних осіб).

Після Кроку 6, що зображений на рис. 8, СГ МСБ переходить до інформаційного вікна історії нарахування та сплати обраного податку. Саме в ньому можна детально прослідкувати історичні дані щодо вчасності та повноти сплати обраного податку та реалізувати самоконтроль відсутності податкового боргу. Інформаційне вікно історії нарахування та сплати єдиного податку СГ МСБ з метою самоперевірки відсутності податкового боргу наведено на рис. 9.

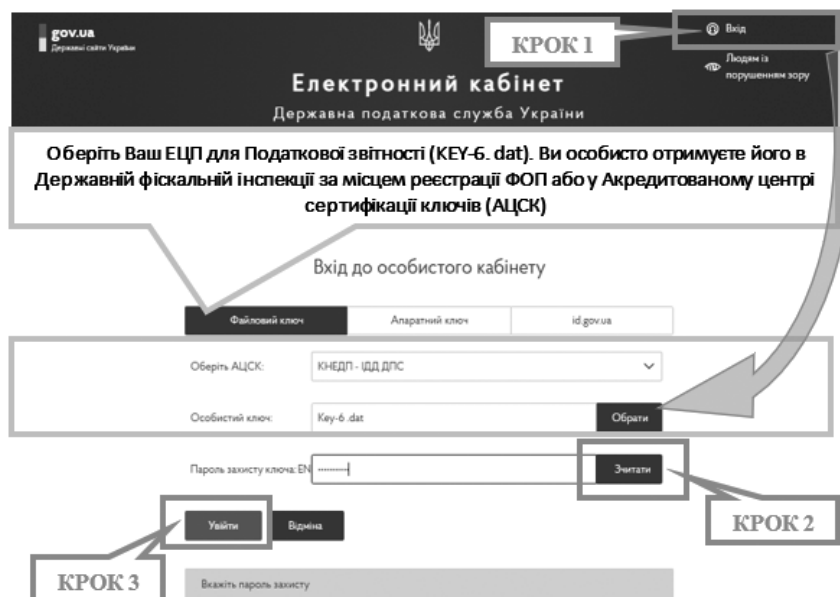

Рис. 7. Вхід до персоналізованого Електронного кабінету платника податків СГ МСБ

Джерело: побудовано автором на основі [6]

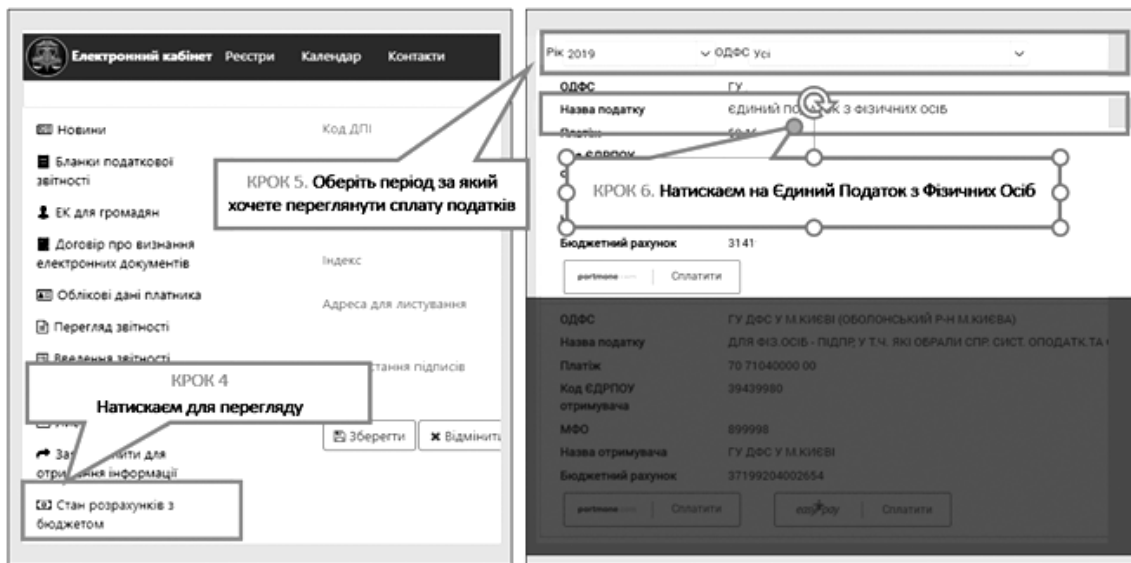

Рис. 8. Покрокове керівництво щодо входу до Контекстного інтерфейсу обліку єдиного податку в Електронному кабінеті платника податків

Джерело: побудовано автором на основі [6]

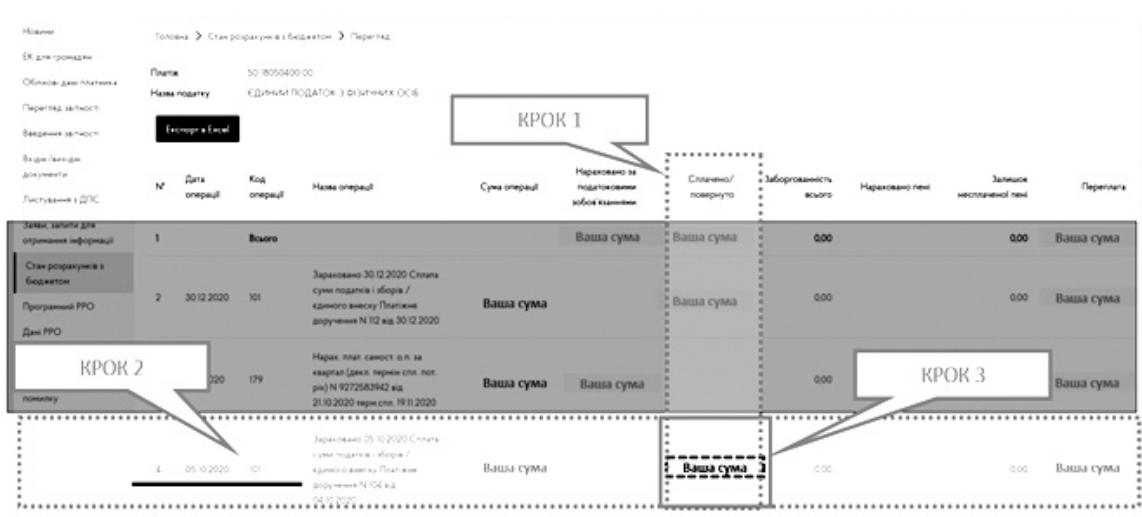

Рис. 9. Інформаційне вікно історичних даних нарахування та сплати єдиного податку ЄПД МСБ з метою самоперевірки відсутності податкового боргу

Джерело: побудовано автором на основі [6]

Послідовно, виконуючи кроки, зазначені на рис. 9 (КРОК 1 → КРОК 2 → КРОК 3), ЄПД МСБ може визначити, чи надійшла сплачена ним сума податку до місцевого бюджету. Починаючи з Кроку 1 знаходимо стовпчик «Сплачено / повернуто». Крок 2 інформує ЄПД МСБ про код операції зарахування коштів на рахунок податкової – «101» та дату операції зарахування коштів – «05.10.2020». Важливо зазначити, що саме така самоперевірка ЄПД МСБ свідчить про стовідсоткове зарахування коштів на правильні рахунки відповідних органів податкової служби. Якщо сума відобразилась у Електронному кабінеті платника податків саме у цьому інформаційному вікні – це вже свідчить про технічну правильність виконання процесу сплати податку. Щодо вчасності та правильності розрахунків проведено

дослідження буде презентоване у наступних наукових публікаціях. Крок 3 відображає суму податку, що сплачується на рахунки податкових органів. Водночас зі сторони податкової служби має бути реалізоване нарахування податкових зобов'язань, що відображається на рис. 10.

Виконуючи кроки, зазначені на рис. 10 (КРОК 1 → КРОК 2 → КРОК 3), ЄПД МСБ проводить самоперевірку правильності нарахування податкового зобов'язання органами податкової служби. Починаючи з Кроку 1 знаходимо стовпчик «Нараховано за податковими зобов'язаннями». Крок 2 інформує ЄПД МСБ про код операції нарахування суми податку податковою службою – «179». Сума нарахування відображається граничним терміном для сплати самого податку «19.10.2020», що відповідає ПКУ. На пере-

№	Дата операції	Код операції	Назва операції	Сума операції	Нараховано за податковими зобов'язаннями	Сплатено/повернуто	Заборогованість всього	Нараховано пені	Залишок несплатеної пені	Переплата
1	Всього			Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	Ваша сума		
2	30.12.2020	101	Зарезанно 30.12.2020 Сплата суми податка і зборів / єдиного внеску Платіжне доручення N 102 від 30.12.2020	Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	Ваша сума		
3	19.11.2020	179	Надано плат. сумою 0,11 за квартал (декл. періоді сл. под. рр.) N 9272583942 від 21.10.2020 періоді сл. 19.11.2020	Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	Ваша сума		
4	05.10.2020	101	Зарезанно 05.10.2020 Сплата суми податка і зборів / єдиного внеску Платіжне доручення N 104 від 04.10.2020	Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	Ваша сума		

Рис. 10. Інформаційне вікно історичних даних нарахування та сплати єдиного податку СГ МСБ з метою самоперевірки відсутності податкового боргу

Джерело: побудовано автором на основі [6]

тині строки код операції «179» та стовпчика «Нараховано за податковими зобов'язаннями» – відображена сума податку, що нарахована податковою до сплати. Відповідно до розглянутого прикладу, сума формується на основі даних декларації з єдиного податку та з'являється після її відправлення.

Третій та контрольний етап (III етап) самоперевірки відсутності податкового боргу СГ МСБ наведений на рис. 11.

За ідеальних умов, Крок 1, суми в колонці «Заборогованість всього» повинні містити тенденцію значень «0,00». За таких умов СГ МСБ можна бути абсолютно впевненим, що податковий борг відсутній. У випадку, коли тенденція порушується і в зазначеній колонці присутня будь-яка додатна цифра – це свідчить про можливий податковий борг у цього платника податку. Така ситуація спричинює необхідність проведення управління податковим боргом СГ МСБ. Крок 2 відображає значення стовпчика «Пере-

плата». Сума у цьому стовпчику повинна бути більша нуля, нуль або пуста клітинка. Якщо моніторинг Кроку 1 та 2 на рис. 11 відповідає зазначеним умовам, можна вважати, що самоперевірка СГ МСБ щодо відсутності податкового боргу пройдена успішно, та платник податку виконав свої зобов'язання. Звичайно, не можна виключати ймовірнісні ситуації помилок і зі сторони податкової, але за цих обставин вирішення питання переходить або на рівень «Листування з ДПС», що також можливо реалізувати через Електронний кабінет платника податків, або особисте звернення до органів податкової служби за місцем реєстрації СГ МСБ.

Висновки. Численні нормативно-правові акти направлені на виявлення порушень, що уже були скоєні. Побудова партнерських відносин між платниками податків та державою має будуватися на проведенні роботи з попередження виникнення порушень і податкового боргу. Водночас в умовах глобальної нестабільності, що сьогодні підсилюється процесами спричиненими COVID-19, СГ

№	Дата операції	Код операції	Назва операції	Сума операції	Нараховано за податковими зобов'язаннями	Сплатено/повернуто	Заборогованість всього	Нараховано пені	Залишок несплатеної пені	Переплата
1	Всього			Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	30.12.2020	101	Зарезанно 30.12.2020 Сплата суми податка і зборів / єдиного внеску Платіжне доручення N 102 від 30.12.2020	Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	19.11.2020	179	Надано плат. сумою 0,11 за квартал (декл. періоді сл. под. рр.) N 9272583942 від 21.10.2020 періоді сл. 19.11.2020	Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	05.10.2020	101	Зарезанно 05.10.2020 Сплата суми податка і зборів / єдиного внеску Платіжне доручення N 104 від 04.10.2020	Ваша сума	Ваша сума	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Рис. 11. Інформаційне вікно історичних даних нарахування та сплати єдиного податку СГ МСБ з метою самоперевірки відсутності податкового боргу

Джерело: побудовано автором на основі [6]

МСБ мають фінансово грамотно підходити до питання сплати податкових зобов'язань. Самоперевірку відсутності податкового боргу можливо реалізувати, використовуючи запропоновану у статті Дорожню карту самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу в СГ МСБ. Карта включає три етапи та покроково пояснює дії платника податку під час самоперевірки.

Такий підхід спричинений не лише необхідністю вирішення питання уникнення додаткового потрапляння до плану-графіку податкових перевірок, які передбачені ПКУ (планові або позапланові, виїзні або невиїзні документальні та камеральні перевірки), але й можливості вирішення власником бізнесу ряду додаткових питань щодо механізму сплати податків та моніторингу відсутності податкового боргу. Дорожня карта самостійного податкового контролю актуальна в умовах локдауну та доводить дієвість сучасних концепцій діджиталізації. Вони передбачають відношення до платника податків як до клієнта та надання йому максимально зручних послуг на всіх етапах взаємовідносин за ддя побудови державно-приватного партнерства.

Додатковими заходами зі сторони держави, окрім дотримання дорожньої карти самостійного податкового контролю відсутності податкового боргу в СГ МСБ, можуть стати: проведення роз'яснень і навчання платників податків, представників малого та середнього бізнесу; роботи в напрямку подальшого спрощення інтерфейсу Електронного кабінету платника податків, орієнтовані на практичну зручність користувачів; забезпечення прозорості та багатоканального інформування платника щодо напрямків використання сплачених ним податків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Antoniuk L., Britchenko I., Polishchuk Y., Rudyk N. Code of ethics for SMEs: substantiating the necessity and willingness to implement in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2018. Vol. 16 (3). P. 150–162.
DOI: 10.21511/ppm.16(3).2018.12
2. Budiarti K. M., Sukartha P. D. Y. Faktor Eksternal dan Internal yang Memengaruhi Motivasi dalam Memenuhi Kewajiban Perpajakan. *E-Jurnal Akuntansi Universitas Udayana*. 2015. Vol. 11 (1). P. 29–43.
3. Faruk A., Kallol K. B., Peeter K. Factors Implicated with Firm-Level ICT Use in Developing Economies. *Journal of Global Information Technology Management*. 2019. Vol. 22:3. P. 179–207.
4. Karanja E. K. Factors Affecting Voluntary Tax Compliance On Rental Income : A Case Study Of Nairobi Landlords. *The Strategic Journal of Business & Change Management*. 2016. Vol. 3 (12). P. 201–222.
5. Supriyati dan Hidayati. Dampak Motivasi Dan Pengetahuan Perpajakan Terhadap Kepatuhan Wajib Pajak. *Jurnal Infestasi*. 2012. Vol. 8 (2). P. 171–178.
6. Державна податкова служба України. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua>
7. Податковий кодекс України // Державна податкова служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/nk/>
8. Рудик Н. В. Фіскальна діджиталізація – інструмент партнерства держави та малого і середнього бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. С. 316–322.

REFERENCES

- Antoniuk, L. et al. "Code of ethics for SMEs: substantiating the necessity and willingness to implement in Ukraine". *Problems and Perspectives in Management*, vol. 16 (3) (2018): 150-162.
DOI: 10.21511/ppm.16(3).2018.12
- Budiarti, K. M., and Sukartha, P. D. Y. "Faktor Eksternal dan Internal yang Memengaruhi Motivasi dalam Memenuhi Kewajiban Perpajakan". *E-Jurnal Akuntansi Universitas Udayana*, vol. 11 (1) (2015): 29-43.
- Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy. <https://cabinet.tax.gov.ua>
- Faruk, A., Kallol, K. B., and Peeter, K. "Factors Implicated with Firm-Level ICT Use in Developing Economies". *Journal of Global Information Technology Management*, vol. 22:3 (2019): 179-207.
- Karanja, E. K. "Factors Affecting Voluntary Tax Compliance On Rental Income : A Case Study Of Nairobi Landlords". *The Strategic Journal of Business & Change Management*, vol. 3 (12) (2016): 201-222.
- "Podatkovi kodeks Ukrainy" [Tax Code of Ukraine]. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy. <http://sfs.gov.ua/nk/>
- Rudyk, N. V. "Fiskalna didzhytalizatsiia - instrument partnerstva derzhavy ta maloho i serednyoho biznesu" [Fiscal Digitalization as an Instrument in the Partnership between the State and the Small and Medium-Sized Businesses]. *Biznes Inform*, no. 11 (2019): 316-322.
- "Supriyati dan Hidayati. Dampak Motivasi Dan Pengetahuan Perpajakan Terhadap Kepatuhan Wajib Pajak". *Jurnal Infestasi*, vol. 8 (2) (2012): 171-178.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2020 р.